

A KERÉKPÁR

A talphoz illeszkedő pedál, a napbarnított tenyérbe simuló kormánymarkolat, a nyereg, amely egyensúlyban tartja és nem töri föl a hátsómat – ezek, és az említett tulajdonságai mellett még számos oka volt annak, hogy ezt találtam a legszebb kerékpárnak, amit valaha láttam. Fekete volt. Elöl volt egy kosara. A váz rúdja nagyszerűen ívelt át a hátsó kerekétől a kormányvillát tartó rúdig. Hat csodás lánytól kaptam ajándékba, a barátnőimtől, akikkel már oly sok pezsgősüveget felráztunk az évek folyamán, és most ismét erre készültünk. A kerékpár ott parkolt az étterem előtt, ahova bejelentkeztünk, de ezt akkor még nem tudtam. Nem tudtam, hogy az enyém lesz, mert Ida éppen a saját biciklijét kötötte le, Ava különös pillantásokkal méregetett, Mika betaszírgált az étterembe, nehogy elússzon az asztalfoglalásunk, Anne Marit pedig napok óta rejtélyesen mosolygott. Marielle nagyot nevetett és átadta Cecilie üdvözlését, aki nyaralt.

Azt kívántam magamnak, hogy kevesebb felhő legyen az égen, jusson több idő a jógára, és sokkal boldogabb macskák jöjjenek világra, de arra végképp nem gondoltam, hogy egy kerékpárt kapok születésnapomra! S amikor a zárkulcsot átnyújtva felszólítottak, hogy keressek egy zöld tárgyat, és én megláttam a biciklikormányra kötött zöld masnit, rögtön tudtam, hogy egy fantasztikus, mágikus realista filmbe keveredtem, amelyben megkapjuk azt, amire vágyunk, amelyben a kerékpárok tökéletesek és ragyogóan csillognak, a barátok pedig olyan figyelmesek,

hogy megtervezik, hogyan érkezzen meg teljes titokban, autóbusszal egy zöld masnival feldíszített bicikli Østfoldból egy oslói étterem elé.

Mindig egy kerékpárral kezdődött. Apám szaga, aki veritékezve hajtott, miközben én mindössze hat-hét évesen a háta mögött ültem a tigriscsíkos, sárga-fekete biciklijén, és arra gondoltam, engem örökbe fogadtak. Nem, ők nem lehetnek a szüleim, ezt gondoltam ki azon a kerékpáron, miközben egy csöndes nyári napon áthajtottunk az Ullevål Hageby városrészen. Én vagyok Jane Eyre, örökbe fogadtak és megfeledkeztek rólam. Az utca, a kerékpár, a férfi, aki ott pedálozott előttem – mindez olyan idegennek, nyilvánvaló tévedésnek tűnt. Amikor elindultunk a biciklivel otthonról, ahol folyton sírtam, a kerékek lágy surrogása közben világossá vált számomra, hogy nem ide tartozom, tévedésből rossz helyre kerültem.

Vagy amikor a Nordmarka erdőben túráztunk kerékpárral, a kerék alatt a murvás földút csak úgy sugározta a nyári nap hevét, és a váratlanul nyakunkba szakadt zivatar elől menedéket keresve már kora este sátrat kellett húznunk. Apám próbált tüzet csíholni a csuromvizes faágakból, s a biciklik csöpögve csillogtak, felvillantva a menekülés lehetőségét: el innen, ki az erdőből, haza a száraz, biztonságos ágyba. De nem fordultunk vissza, mert amit elterveztünk, azt véghez is kell vinni. S amikor megérkeztünk Lille Sandungenbe, az erdő végtelennek tűnt, a fákat lehúzta az eső súlya, a bicikli váltója tönkrement, az útmenti vadmalna pedig édesebb volt mindennél, amit a nyolcvanas években kóstoltam.

Vagy a rózsaszín kerékpár, amellyel iskolába jártam – negyven perc volt arrafelé, harminc perc a hazaút (a lejtőn) –, és amelyet végül a Nemzeti Színház elől loptak el, miután több mint tíz évig, egész kamaszkoromban szolgált engem. Ekkoriban többnyire túlságosan rövid szoknyában bicikliztem, úgyhogy már a leszállás is próbára tette az erkölcsöket, és a nyugati városrész sóvár fiatalemberei tagadhatatlanul emiatt kötözték hosszan a cipőfűzőjüket. Ezzel a bi-

ciklivel kerekkeztem első szerelmemhez, aki Korsvollban lakott, és valójában nem a szerelmem volt, hanem a tíz évvel idősebb tornaedzőm, akit később bebörtönöztek, mert két- és négyéves kisgyerekeket zaklatott. És akinek a perében sok évvel később jómagam is tanúskodtam az Oslói Bíróság kicsi tárgyalótermében; a rózsaszín bicikli odakint várt lezárva. Ezen a kerékpáron daloltam hazafelé a kóruspróbáról, miközben teljes erőből tapostam a pedált felfelé a meredek domboldalon Majorstuentől Tåsenig. „*Jauchzet freu locket auf preise die Tage!*” – rikoltottam teli torokból szeptemberben a dombon hajtván, mert a karácsonyi oratóriumot jóval a bemutató előtt gyakorolni kezdtük. És a rózsaszínű bicikli vitt hazafelé, miután egész éjjel a *Csillagok háborúja*-trilógiát (IV–VI.) néztük a barátaimmal, s egy pillanatra tényleg elhittem, hogy én vagyok Han Solo, akinek a sebessége, mikor kilőtt az űrbe, kismiska volt ahhoz képest, ahogy én zúgtam lefelé egyben a dombról.

Az egyetemet az ezüstszerű biciklivel kezdtem el. Blindernből, az egyetemi városrészről szinte néptelen utcákon kerekkeztem haza Frogner-negyedi lakásomba. Frogner olyan, akár egy védett sziget, amelynek lakosai úgy élik túl a háborút, hogy még csak nem is tudják, ha háború van – miután elül a puszkaporszag, helyreáll a rend; és noha Frogner határain túl mindenki halott, az ember vállára kanyarítja a táskáját, felül a biciklijére és elkerekedik a boltba egy plusz üvegpestóért, csak úgy, a biztonság kedvéért. Az atomháború véget ért, de Frogner áll! És ebben a világon kívül eső világban ott gurult az ezüstszerű bicikli, én pedig szörnyen igyekeztem verset költeni a palánkkerítéseken áthajló rózsabokrokról, ahogy ez már csak Frognerben szokás. Lehetőleg dantei olaszsgal.

Frognerben szerelmes is voltam, beleszerettem egy szintén kerékpározó férfiba. Valahányszor együtt bicikliztünk, lebegő, áttetsző ruhát vettem föl, ami könnyen beleakadhat a küllőkbe (ami jó párszor meg is történt, a ruháim többségén fekete olajfolt éktelenkedett). Ámde hiába: soha nem hajolt hozzám,

miközben mellettem hajtott, nem, soha nem hajolt oda merészen, ostobán hozzám, hogy megpróbáljon biciklizés közben megcsókolni! Soha! Annak ellenére, hogy a filmszerű jelenet stílusában oly kiválóan illett volna Frognerhez, mint egy templom a *fin de siècle* hangulatához. Úgyhogy fogtam az egyetemi diplomámat és odébálltam Frognerből. A költözést egy utolsó próbálkozás döntötte el: a síkos őszi úttesten megcsúszott a bringám, én pedig drámai módon a térdemre zuhantam, azzal a hátsó szándékkal, hogy ez majd vigasztalást vált ki belőle, a vigasztalás pedig magazinokba illő szenvedélyeket. A tervem persze csődöt mondott.

A következő szerelmem rávett, hogy vásároljak egy lila túrakerékpárt. Erős, széles kerekű járgány volt, amely pont megfelelt az agresszív városi biciklizéshez. Hiszen fontos volt, hogy ne csússzon meg a síneken, amikor a Majorstuen nagy útkereszteződésétől sietve igyekszem komoly kutatómunkát végző, karcos tollú újságíróként a *Youngstorgetre*, a *Dagsavisen* napilap szerkesztőségébe, vagy csak meglátogatni a szerelmemet, aki akkor Grünerløkkan lakott a Paulus-templomnál. Sebesen tekertem a kipufogógázt okádó zűrzavarban. Nem voltam óvatos kerékpáros. Igazi forgalmi veszélyt jelentettem. Szidtam a taxisokat, hogy mindig leszorítanak, noha igazság szerint, örök versenyfutásban az idővel, valódi öngyilkos stílusban, én vettem magam a motorháztető elé. S miután túléltem a frontális ütközéseket a város összes lehetséges taxijával, és a hazaúton befordultam az utolsó sarkon, megláttam Rosse macskám kicsi fekete fejét, amint kikandikál az erkély peremén. Ilyenkor leugrottam a bicikliről, az utolsó métereken már csak toltam a kerékpárt, miközben lágyan, halkán szólongattam a macskámat, aki cserébe nagyokat pislogott felém.

Ezt a lila kerékpárt hajtottam, amikor megtörtént a szörnyűség. Bicikliztem, és egyszer csak nem éreztem a bal lábamat. Nem mozdult. Próbáltam a pedállal megmozdítani, a jobb lábam végezte mindkettő munkáját. Igyekeztem tovább tekerni, mintha mi sem történt volna. Barna tornacipőt viseltem, le-

néztem a bal lábamra és arra gondoltam, milyen idegen. Ez nem az én lábam. Idegen. És nem mozdul. Azt hiszem, az orvos, akit felkerestem, nem jött rá, hogy kerékpárral érkeztem az ügyeletre. *Prolapsus*, mondta, és én nem értettem; aztán megállapította, hogy a bal lábfejem és lábam megbénult. Hiperérzékeny lett a bal combom, a csípőm iszonyatosan fáj. Nem értettem meg, hogy elropant a gerincem. És nem értettem, hogyan történhetett ez velem, hiszen én mindössze kerékpározom és dolgozom, és semmiféle ostobaságot nem csinálok. Az orvos hazaküldött.

Hónapokkal később érteni kezdtem. Hogy az élet teljesen más, mint gondoltam volna. A kerékpár lekerült a tárolóba, mert tél lett. Ott is maradt három évig. Engem pedig elnyelt a sötétség, amelyben nem kerékpároztam örült sebességgel, nem voltam sem karcos tollú újságíró, sem Dante-romantikával átítatott akadémikus, nem voltam merész kamasz vagy örökbefogadott kislány az apja tigriscsíkos biciklijének hátsó ülésén. Senki nem voltam. Az élet távoli álommá vált, amelyből csak lassan kezdtem ébredezni. És azóta nem kerékpároztam.

Azt hittem, többé soha nem lesz biciklim. És akkor a kezem megragadta minden valaha volt kerékpárok legszebbjének, legfényesebbjének, az álomkerékpárnak a kormányát. Felugrottam rá: szédítő tempóban száguldottunk lefelé a városba a magas, meleg nyári ég alatt, hasunkban bugyborékoló pezsgővel – járdaszéleken és villamosíneken ugrattunk át, robogtunk, fékezünk és robogtunk, mint valami miniatűr holdrakéták. Soha nem fogom elfelejteni. Enyém volt a világ. Végre minden a helyére került, és nem kívántam már kevesebb felhőt, több időt vagy boldogabb macskákat, nem kellett más, csak ez a hihetetlen szabadságérzet: a nyeregben ülni és lezúgni a város tetejéről, miközben a fülemben pattogzanak a pezsgőbuborékok, az égből konfetti száll és nevetni lehet mindenem, amit csak száguldva magam mögött hagyok.

Lekötöttem a Youngstorget téren. Néhány órával később ellopták.

Próbálom azt gondolni, hogy jól megy sora. S hogy a velem töltött rövid kis élete olyan sokat jelentett, hogy ezt senki nem veheti el tőlem.

Talán a fekete Magnum Classic, elől a kis kosarával, olyasvalakivel találkozott, aki ugyanúgy örül neki, ahogy én örültem, aki minden vasárnap lemossa és telenként megolajozza. Aki szabadnak és szerencsésnek érzi magát, amikor hajtja. Olyasvalakivel, aki áthajol a kormányon, hogy megcsókolja a szerelmét. Aki bevásárláskor a kormányra erősített kosárba teszi a friss karfiolt és egy hetilapot, amelyik többek között föltérképezi Salman Rushdie életútját.

Odafönt a város tetején, a mulatóban, amely az alacsony oslói toronyházak egyikének tetőteraszán állt, újabb pohár pezsgőt ürítettem barátaimmal a kerékpárra, miközben a város pompás fényei lüktetve világították meg a mosolyunkat, megszínezték felemelt poharainkat, a bicikli pedig odalent várt. Biztonságban éreztem magam és boldog voltam. Mágikus pillanat volt, amelyből eltűntek a biciklitolvajok, a számlák és a penészes sajt a hűtőben, eltűntek a szeretők, akik elfelejtenek fölhívni vagy nem hívnak vissza, eltűntek a macskák, amelyeket el kell altatni és a biciklik, amiket a tárolóban felejtenek; mindezt sötét köd nyelte el, hogy helyet adjon egy tökéletes világ számára, ahol az ember biciklit kap ajándékba, minden idők legszebb kerékpárját, amely az emlékezetben soha nem öregszik el, amelynek soha nem ugranak ki a küllői, nem rozsdásodik el a sárhányója, és a zöld masni örökre ott lebeg a kormányán.

PAP Vera-Ágnes fordítása

Hilde Østby Oslóban született, ma is ott él. Eszmetörténetet tanult, majd újságíróként, kritikusként, könyvszerkesztőként és kommunikációs tanácsadóként dolgozott. Első regénye, *A vágyakozás enciklopédiája* 2015-ben jelent meg magyarul a Park Kiadó gondozásában.

Pap Vera-Ágnes Kolozsváron született, Budapesten él. A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen angol és norvég irodalom szakon végzett, majd az ELTE-n művészettörténetet hallgatott, az Oslói Tudományegyetemen pedig 1997-ben szerzett lektori diplomát. Évekig újságíróként, televíziós szerkesztőként dolgozott, nevéhez több ismeretterjesztő dokumentumfilm fűződik. Számos angol és norvég, valamint néhány dán és svéd irodalmi művet fordított magyar nyelvre, többek között Merethe Lindström, Kjell Askildsen, Hilde Østby, Knut Hamsun és Vladimir Nabokov műveit.